

Департамент культури, туризму, національностей та релігій
Запорізької обласної державної адміністрації
Комунальний заклад "Запорізька обласна бібліотека
для дітей "Юний читач" Запорізької обласної ради

ВЧИМОСЯ БУТИ ЛЮДЬМИ

Поради бібліотекарів з проведення заходів
щодо попередження проявів булінгу серед дітей

Інформаційно-методичний матеріал

Запоріжжя
2020

Вчимося бути людьми: Поради бібліотекарів з проведення заходів щодо попередження проявів булінгу серед дітей / Інформаційно-методичний матеріал / укладач О. Д. Булатня. – Запорізька обласна бібліотека для дітей "Юний читач". – Запоріжжя, 2020. – 12 с.

Інформаційно-методичний матеріал «Вчимося бути людьми: Поради бібліотекарів з проведення заходів щодо попередження проявів булінгу серед дітей» може бути використаний працівниками бібліотек та освітніх закладів для організації роботи із запобігання та протидії булінгу, допомоги підліткам у налагодженні стосунків з однолітками. Розрахований на бібліотечних фахівців та вчителів.

Укладач

Булатня О. Д.

Комп'ютерна верстка

Веселова Л. Г.

Відповідальний за випуск

Данилова Л. В.

І якби на те моя воля,
Написала б я скрізь курсивами:
– Так багато на світі горя,
Люди, будьте взаємно красивими!

Ліна Костенко

Булінг. Це англійське слово прийшло в наше життя не так давно. Воно перекладається як утиск, дискримінація, цькування. Цей термін означає тривалий процес свідомого жорстокого ставлення, агресивної поведінки до одного з членів колективу з боку інших його представників для того, щоб заподіяти шкоду, викликати страх, тривогу або ж створити негативне середовище для людини.

Знущання над дитиною з боку її однолітків – явище не нове. Випадки насильства серед учнів були завжди, однак зараз вони стають дедалі помітнішими. За даними дослідження «UNICEF Україна» 67% дітей зіштовхувалися з булінгом, а 40% постраждалих від цькування ні з ким не ділилися проблемою і не зверталися по допомогу. У наш час жертвами булінгу стають не тільки в реальному, а й у віртуальному світі – сьогодні неабияку небезпеку несе в собі так званий «кібербулінг» (інтернет-цькування), а також закриті групи, що пропагують екстремістську, антисоціальну поведінку, суїциди тощо. Прояви жорстокості, агресії та психологічного тиску серед дітей набувають поширення у всіх країнах, тому у 2000-х роках в усьому світі розгорнулись масштабні антибулінгові компанії.

В Україні також були прийняті нормативно-правові акти, спрямовані на запобігання та протидію булінгу. 2 жовтня 2018 року Верховна Рада України ухвалила законопроект № 8584, який визначає поняття «булінг» і встановлює адміністративну відповідальність за нього. У 2019 році вступили в силу норми закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)». Міністерство юстиції України в межах проекту «Я МАЮ ПРАВО!» за підтримки МФ «Відродження» та за сприяння Національної поліції України розпочало інформаційну кампанію #СтопБулінг, орієнтовану на дітей та їхніх батьків. Також щорічно з 25 листопада до 10 грудня у всіх регіонах України відбувається загальнонаціональна акція «16 днів проти насильства».

Бібліотеки також можуть взяти участь у проведенні виховної та правоосвітницької роботи в молодіжному середовищі щодо розпізнавання та реагування на випадки булінгу та кібербулінгу, збільшення рівня правової свідомості школярів. Разом із закладами освіти, батьками, представниками відділів ювенальної превенції Національної поліції України та громадськими організаціями вони можуть формувати навички безконфліктного спілкування, ненасильницької поведінки у дітей. Адже тільки завдяки системному і комплексному підходу можна подолати цю проблему.

З метою формування нетерпимості до проявів агресії, співчутливого ставлення до жертв насилля, навичок надання і отримання допомоги в бібліотеках можуть бути проведені такі заходи: **виставка-застереження «Зі злом миритися не можна», виставка-дискусія «Не допустити біди», цикл пізнавально-правових годин «Зростаєте справжніми людьми», дискусійні гойдалки «Відверта розмова про людяність», відкритий мікрофон «Секретні файли, або Що приховують наші діти?», урок-диспут «Не вдавай, що не бачиш», інформаційний брифінг «Як уберегти дитину від знущань», коло спілкування «Не загубись серед бурхливих хвиль життя», тиждень добра «Час милосердя без меж», брейн-стормінг «Як протистояти булінгу», правопікнік «Твоє життя – твоя відповідальність», ситуативна гра «Захисти мене: ризики, яким піддаються діти», правовий ринг «Скажи булінгу «Стоп!», година моралі «Бережи честь змолоду», сторітелінг «Свобода для кожного», правовий лабіринт «Я попереджений, значить озброєний», урок обережності «Незнайомец: чи варто довіряти?», правова гра «Захисти себе сам», відвертий діалог «Гостра ситуація: я поступив би так», година виховання «Як зрозуміти себе та інших», рольова гра «Гра за владу», школа безпеки «Булінг: зупини шкільне цькування», круглий стіл «Цей дорослий дитячий світ», диспут-застереження «Слова вбивають», відеолекторій «Кібербулінг: як захистити дитину?».**

Пропонуємо більш детальні розробки деяких заходів.

Виставка-полеміка «Булінг: як допомогти дитині?»

Людина починається з добра,
З уміння співчувати, захистити.
Л. Забашта

Виставка може мати такі розділи: 1. «Свобода чи вседозволеність?»; 2. «Тільки не мовчи»; 3. «Булінг під заборonoю»; 4. «Книжки, які долають булінг». У третьому розділі рекомендуємо представити нормативно-правові акти України щодо протидії булінгу, а для четвертого розділу стане в нагоді список художніх творів українських та зарубіжних письменників, наведений на с. 10-11 цього матеріалу.

Коло спілкування «Не загубись серед бурхливих хвиль життя»

Орієнтовний сценарій

У заході беруть участь двоє ведучих та психолог.

Ведучий 1: Кожен з вас хоча б раз у житті стикався з насильством. Воно могло застосовуватися проти вас, ви могли стати свідком або самі ставали тим, хто ображає. Сьогодні ми поговоримо про систематичне насильство і жорстокість, направлені на одну людину. Це явище називають «булінгом». Ми спробуємо зрозуміти почуття жер-

тви булінгу та поведінку агресора. А головне – спробуємо знайти шляхи допомоги постраждалій дитині.

Ведучий 2: А давайте дізнаємося, звідки взялося це незвичайне слово «булінг». Воно прийшло до нас із англomовних країн, де словом «bully» називають хулігана, забіяку, задираку, тобто людину, яка поводить себе недобре, ображає інших та пакостить. Я пропоную вам подивитися відеоролик, в якому розповідається про випадки булінгу в Україні.

Демонструється відео «Обережно, булінг: українські діти все частіше стають жертвами цькування своїх ровесників», режим доступу:

<https://www.youtube.com/watch?v=EBAOAGLy1yU>

Ведучий 1: Які почуття викликало у вас це відео? (Відповіді дітей)

Ведучий 2: Давайте обговоримо цю тему та більше дізнаємося про це явище. Не кожен конфлікт є булінгом. Цькування – це тривалі, повторювані дії, а не одинична сутичка між учасниками. Крім того, ключовою ознакою булінгу є бажання завдати шкоди, принизити жертву.

Чим конфлікт відрізняється від булінгу?

Конфлікт	VS	Булінг
<ul style="list-style-type: none">• Одноразовий, неповторюваний акт• Незгода, розбіжність думок• Рівність сил здатність кожної зі сторін впливати на процес конфлікту		<ul style="list-style-type: none">• Тривалі, повторювані дії• Агресивна поведінка з метою завдати шкоду та принизити• Нерівність сил різниця у фізичному стані, рівні соціально-психологічної адаптованості, стані здоров'я

Не кожен конфлікт є булінгом.

Ситуація, коли одна дитина штовхнула іншу без наміру завдати шкоду - **не є булінгом**.

Ситуація, коли дитина навмисно фотографує однокласників в роздягальнях та шантажує або поширює ці фото з метою приниження - **є булінгом**.

Ведучий 1: Існують такі види булінгу:

- **фізичний** (штовхання, підніжки, зачіпання, бійки, стусани, ляпаси, нанесення тілесних пошкоджень);
- **психологічний** (принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, міміка обличчя, поширення образливих чуток, ізоляція, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж);
- **економічний** (крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей);
- **кібербулінг** (приниження за допомогою мобільних

телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв).

Психолог: А зараз пропоную вам поділитись на чотири групи. Кожна група отримує історію з життя за зверненнями дітей на Національну дитячу «гарячу лінію». Вам необхідно визначити: по-перше – вид насильства та перелічити, за якими ознаками/проявами ви його визначили; по-друге – хто потерпає від насильства; по-третє – хто вчиняє насильство; по-четверте – наслідки насильства для дитини, яка потерпає від нього; по-п'яте – дати рекомендації виходу з ситуації. Для виконання завдання вам відводиться 10 хвилин.

Опис ситуацій:

1. Мені нещодавно виповнилося 14 років. Моє хобі – це спілкування в соціальних мережах. Місяць тому через соціальні мережі я познайомилася з чоловіком, якому 35 років. Спочатку я з ним охоче спілкувалася. Це тривало майже тиждень. Потім мені стало нудно і я відмовилася від спілкування з ним. Він цього не зрозумів і постійно мені пише, телефонує, погрожує. Одного разу навіть чекав біля будинку. Це трапилось тому, що я всю особисту інформацію написала в соціальній мережі.

2. На сьомому році навчання я перейшла до паралельного класу. Я була товстенькою і мене дуже дражнили через мою повноту. Казали, що я жирна, що я товстуха. Я вирішила, що мені необхідно схуднути. Це бажання перетворилося на манію. Я пила виключно воду, мінімально їла. Мама готувала мені їжу, а я її викидала. І на цьому підґрунті у мене розпочалася анорексія.

3. Батьки купили мені кофту, про яку я мріяла, – на «блискавці», чорну, із тонкими білими візерунками та зручними кишнями. І з капюшоном, який я накидала, коли ставало прохолодно. В той день, коли я вперше прийшла у ній, я залишила її в гардеробі. Тоді майже ніхто не залишав там курток, та мені в ній було трохи спекотно, і я вирішила не тягати її за собою, а повісити. І однокласник її викинув. Це бачила прибиральниця, бачила вчителька – що він просто виносить чужу річ. Та довести нічого не вийшло, кофту ми не знайшли.

4. Кожен день приносить мені нові немилосердні цькування: мені кидають сміття в очі; забирають і перед усім класом розкидають їжу, яку дає з собою мама; ховають речі, сміються, обзивають; зрештою, дійшло до того, що підпалили ранець. Здавалося б, далі нікуди, та кривдники не зупинилися і вдалися до фізичного насильства: одного разу вдарили мене у вуха, іншого дня – в коліно.

Ведучий 2: Давайте розберемось, хто ж стає жертвами булінгу? Зазвичай це діти, які чимось відрізняються від інших. Вони мають або:

- фізичні недоліки (носять окуляри, мають знижений слух, порушення опорно-рухового апарату; є фізично слабшими за своїх однолітків; мають надто низький або надто високий зріст);
- особливу зовнішність (руде волосся, ластовиння, клаповухість, криві ноги, особливості форми голови, надмірну чи наднизьку вагу тіла);

- особливу поведінку (замкнуті, тривожні, імпульсивні, проживають у проблемних сім'ях або мають занижену самооцінку);
- недостатньо розвинені соціальні навички (не вміють спілкуватися з однолітками, не мають друзів, перебувають під надмірною опікою батьків, невпевнені у собі);
- хвороби (епілепсію, заїкання, дислалію (порушення вимови), дисграфію (порушення письма));
- страх перед школою (внаслідок неуспішності у навчанні, підвищеної тривожності та невпевненості, страху відвідування окремих навчальних предметів);
- відсутність досвіду життя в колективі (домашні діти, які не відвідували дитячий садок, мають нерозвиненість комунікативних навичок).

Психолог: А зараз пропоную вам взяти участь у грі для підвищення самооцінки, віри у свої сили та подолання замкненості, пасивності.

Умови гри: *Одна дитина сидить на стільчику і зображає невдоволення. Інші діти підходять до «злюки», гладять і промовляють добрі слова. Коли «злюка» посміхнеться – інша дитина займає її місце і все повторюється.*

Ведучий 1: Ви знаєте, що робити і до кого звертатись, якщо раптом заболить зуб чи ви захворієте на грип. А до кого можна звернутись, якщо ви стали свідком або жертвою булінгу? Варіанти відповідей ви бачите на дошці. Це:

– батьки; старший брат або сестра; друзі; класний керівник; директор школи; шкільний психолог; поліція; «гаряча лінія» телефону довіри.

Дітям роздаються наліпки і пропонується визначити, до кого б вони звернулися в першу чергу за допомогою і наклеїти туди наліпку. Це дає можливість відстежити ступінь довіри учнів до дорослих, вчителів та рідних.

Ведучий 2: Не слід соромитись зізнатися іншим, що ви стали жертвою або свідком булінгу. Найкраще сказати про це дорослим, яким ви довіряєте, або подзвонити на національну дитячу "гарячу лінію", яка працює за безкоштовним номером **0 800 500 225** (зі стаціонарного телефону) і безкоштовним номером **116 111** (з мобільного). Адже якщо кривдника не зупинити вчасно, можуть постраждати інші діти.

Психолог: А тепер пропоную прочитати правила безпеки, визначити, які з них є неправильними і залишити тільки правильні, до яких потрібно дослухатись.

На фліпчарті розміщені наліпки з правила безпеки. Потрібно зняти ті, які є неправильними і залишити ті, якими можна скористатись.

- У пізній час не ходіть одні вулицями;
- Сідайте до незнайомих людей в машину;
- Якщо вам здалося, що вам загрожує небезпека, не вживайте ніяких заходів, ви можете виглядати дивною людиною;
- Запам'ятайте: «Насильство вам ні за яких обставин не загрожує!»;
- Якщо почуваетесь в небезпеці, тікайте;
- На вас напали, кричіть, біжіть, привертайте до себе увагу. Дзвоніть в поліцію;

- Впускайте в будинок незнайомців, удома вам нічого не загрожує;
- Не пускайте в будинок незнайомців;
- Не сідайте до ліфта з людьми, якщо почуваетесь некомфортно або неспокійно навіть якщо ви і бачили цю людину;
- Ніколи, у жодному разі не розповідайте про факти насильства, тим більше не звертайтеся до будь-яких правоохоронних органів;
- Розповідайте про насильство тим, кому ви довіряєте (друзям, родичам);
- Якщо ситуація критична, то залишайте будинок негайно, навіть якщо вам не вдалося взяти необхідні речі;
- Заздалегідь довідайтеся телефони місцевих служб, які можуть надати необхідну підтримку (телефон поліції, Національної дитячої «гарячої лінії»).

Ведучий 1: Пам'ятайте, що допоки вам не виповнилось 18 років, відповідальність за ваші вчинки несуть батьки. Якщо ви порушуєте права іншої дитини, вчиняючи над нею насильство (булінг), батьки можуть бути притягнуті до відповідальності. При цьому варто зауважити, що відповідальність за деякі протиправні діяння наступає до досягнення дитиною 18 років. У 2018 році був прийнятий закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)». Він запроваджує адміністративну відповідальність за булінг. Відтепер вчинення булінгу (цькування) неповнолітньої чи малолітньої особи карається штрафом від 850 до 1700 грн. або громадськими роботами від 20 до 40 годин. Передбачена також відповідальність за приховування фактів булінгу. Якщо керівник закладу освіти не повідомить органи Національної поліції України про відомі йому випадки цькування серед учнів, до нього буде застосоване покарання у вигляді штрафу від 850 до 1700 грн. або виправних робіт до одного місяця з відрахуванням до 20 % заробітку.

Психолог: Слова, з якими ми звертаємося один до одного, важать дуже багато: добрими можна підняти людині настрій, зробити її щасливою; а злими, навпаки – принизити чи навіть убити. Пропоную кожному знайти у однокласників позитивні риси.

Діти діляться на групи по 6 чоловік. Кожен отримує паперову зірку з п'ятьма вершинами. У центрі зірки учасники пишуть своє ім'я, а на кожній вершині пишуть «Ти». Далі діти передають зірку по колу. Той, кому передали зірку, має продовжити речення «Ти ...», яке написано на вершині, і написати, що позитивного він міг би сказати про цю людину (риса характеру, уміння, здібності тощо). Далі зірка передається наступному учасникові по колу. Коли всі п'ять вершин будуть заповнені, тобто зірка пройде через п'ятьох учасників, вона повертається до свого «господаря». Учасники по черзі озвучують, що написано на їхніх зірках.

Ведучий 2: Допомогти жертвам булінгу інколи досить просто. Перше, що ви можете зробити, – не підтримувати тих, хто знущається. Якщо бачите, що з когось на-сміхаються, допоможіть йому вийти з цієї ситуації, покажіть свою підтримку. Люди,

яких ображають, часто почуваються самотніми – допоможіть їм відчутти, що вони не одні.

Психолог: А зараз я запрошую весь клас вийти і стати у коло.

Діти стають у коло. Їм пропонується зробити подарунок для свого сусіда або сусідки, а саме – подарувати добрий настрій за допомогою міміки та жестів.

Ведучий 1: Жодна дитина не може бути об'єктом незаконного посягання на її честь і гідність. Було б набагато краще, якби люди замість булінгу робили щось добре один для одного, бо коли ми робимо добрі вчинки, наше життя набагато яскравіше і приємніше. Тож бажаємо вам бути позитивними та зустрічати в житті лише добрих людей. Доброта, взаєморозуміння, толерантність переможуть жорстокість.

Ведучий 2:

Добро твориться просто – ні за так.
Так, як цвіте і опадає мак,
Як хмарка в'ється і сміється пташка,
Як трудиться мурашка-горопашка.

Хай сіє зерна скрізь метка рука,
І в океан добра тече ріка,
І не зросте із нього ковила...
Лиш так змагаймо океани зла...

Іван Драч

На завершення заходу ведучі роздають дітям пам'ятки «Як уникнути булінгу».

Диспут-застереження «Булінг: коли вже не смішно» (За книгою Анастасії Нікуліної «Сіль для моря, або Білий кит»)

Орієнтовний сценарій

Ведучий 1: В останні роки вийшло з друку багато цікавих книг для підлітків. У цих книгах порушуються непрості теми, пов'язані з дорослішанням та складними ситуаціями, що можуть вас спіткати, як наприклад: стосунки з батьками, вчителями та однокласниками, перші почуття, потреба у самостверженні та прагнення самостійного вирішення проблем, неприйняття себе, протест проти опіки, контролю; а також екстремальні ситуації: булінг, різні види залежностей, в тому числі інтернет-залежність. Сьогодні ми поговоримо про одну із цих книг: «Сіль для моря, або Білий Кит», яку написала молода письменниця Анастасія Нікуліна.

Ведучий 2: Анастасія Нікуліна народилася у 1989 році у Львові. Навчалася у Львівській гімназії з поглибленим вивченням іноземних мов та українознавства, згодом закінчила факультет міжнародних економічних відносин ЛНУ ім. Івана Франка. З дитинства грає у міні-футбол. Захоплюється фотографією, подорожами, велоспортом. Спробувала себе у паркурі (цьому її захопленню присвячена книга «Зграя»), грала у стріт-бол та настільний теніс, займалася рукопашним боєм і танцями, малювала графіті, писала і читала реп. Працює копірайтером, тобто пише тексти. Автор книг «Сіль для моря, або Білий Кит», «Зграя», «Завірюха», у співавторстві написала – «Дім,

у котрому заблукав час» та «Все буде добре»; друкувалась у збірках «Львів. Смаколики. Різдво», «Львів. Вишні. Дощі», «Теплі історії про кохання», «Щастя у Віконці». Лауреат конкурсу «Коронація слова».

Роман «Сіль для моря, або Білий Кит» був дебютним і відразу здобув відзнаки: міжнародну літературну премію імені Олесея Гончара у 2018 році та відзнаку «Найкраща книга для підлітків» премії «Глиняний кіт-2018».

Показ буктрейлера "Сіль для моря" - Анастасія Нікуліна)

<https://www.youtube.com/watch?v=4capRF1ZTNo>

Ведучий 1: Про що ж ця книга? Головна її героїня, 14-річна Ліза, вимушена переїхати разом з батьками до невеличкого містечка біля моря, яке зветься Туманівка. Про причини переїзду спочатку не розповідається, але ми розуміємо, що з Лізою сталася якась страшна подія, через яку її сім'я змушена була все кинути та переїхати в інше місто. Трохи пізніше ми дізнаємося, що Ліза стала ненавмисною учасницею безглуздої смерті однокласниці через небезпечну дитячу гру – «Собачий кайф».

Але у новому місті Лізі теж живеться не солодко. Її цькують однокласники не тільки в школі, а і в соцмережах, бо дівчина повненька і дуже любить солодощі, та й просто тому, що вона новенька в класі. Знаєте, якими словами вони її зустрічають?

– «О, наша корова вийшла на прогулянку. Чуєш, жирний пінгвіне?». Жирний пінгвін, корова, свиня, бегемот – начебто до цих слів вона вже мусила звикнути. Але ж чому Лізі так боляче? А як у вашому класі відносяться до нових учнів? *(Відповіді дітей).*

Ведучий 2: Батьки не розуміють Лізу і їй здається, що тільки море може її зрозуміти... Вона приходять до нього, коли їй погано. Одного дня, дівчина, втікаючи від своїх переслідувачів, забрела на пляж та зустріла там дивну жінку на інвалідному візку. Її звали Аня, і саме вона стала незабаром однією із двох людей, які розуміли Лізу. Ліза почала їй розповідати про свої проблеми: «Знаєте, як це: зайти в клас, а всі відразу замовкають і дивляться на тебе, а потім починають сміятися? Коли не можеш піти додому, бо твій рюкзак сховали, або гірше – опустили в унітаз, і він весь промок, і все, що в ньому, – також. А на парту весь час жуйки ліплять, поливають чимось липким... І найгірше, що нікому не розкажеш! Якщо сказати батькам – стане ще гірше. А вчителям усе одно». Аня їй відповідає: «Головне не те, що зовні, і не ті, хто навколо. Головне, що в тебе всередині. Треба полюбити себе, тільки тоді тебе люблять інші».

Ведучий 1: Другим, хто розумів Лізу, був Білий Кит, хлопець, з яким вона познайомилась у соцмережі. Бо до кого ви звертаєтесь для вирішення власних проблем? *(Відповіді дітей).* Напевне, до соціальних мереж, де є багато груп для спілкування. Білий Кит був таким симпатичним (на аватарці), мудрим, мав гітару і такі ж самі проблеми з батьками, як і Ліза. Принаймні, він так писав. Кит писав, що йому 16 років, він співчував Лізі та заспокоював її. Але ви ніколи не знаєте, хто сидить по той бік монітору. Тим паче, коли зовсім недавно була дуже популярною сумнозвісна гра "Синій кит". Чули про таку гру? *(Відповіді дітей)*

Справжнє ім'я «Білого Кита» невідоме. Незважаючи на це, Ліза повністю довірилася своєму віртуальному другу. Та чи правильно робить вона? Чи можна так сліпо довіряти тому, кого навіть не знаєш? Як ви думаєте? *(Відповіді дітей)*

Ведучий 2: В реальному житті Лізи – батьки, що постійно кричать і говорять, що донька їх розчарувала; однокласники, що лише знущаються і жодної надії на те, що все може змінитися. А «Кит» пише Лізі, яка вона красива, і що вона йому подобається. Після чергового знуцання однокласників Ліза втрачає сенс і жагу до життя. Знаєте, що зробили однокласники? Вони штовхнули її в багнюку, вимазали багнюкою обличчя та знімали все це на телефон. Потім виклали це відео на її сторінку. Ліза прибігла додому, вимилася від бруду у ванні і заснула. А коли прийшли батьки, то побачили брудну підлогу, розкричалися та примусили її відмивати, навіть не вислухавши доньку. Ліза у відчаї. Їй хочеться почути усього три слова: " Я тебе розумію". І вона їх чує – від «Білого Кита». Вона його дуже просить приїхати до неї, але той пише, що він дуже далеко, приїхати не зможе, але їхні душі зможуть бути назавжди разом. Як ви думаєте, що він запропонував Лізі? *(Відповіді дітей)*. Так, він починає підштовхувати її до самогубства.

Ведучий 1: Кит пише їй: «Смерть – це прекрасно! Вона звільнить нас, перенесе в інший світ, де ми ніколи не розлучимося! Хіба це не класно?» І Ліза як зачарована повторює: «Класно». Після того, як Ліза погодилася, Кит їй пише: «Я люблю тебе». Для Лізи це перше освідчення від хлопця, вона щаслива і готова це зробити разом з Китом, бо життя здається їй нестерпним. "Кит єдиний ніколи не брехав їй. Йому можна вірити. З ним можна піти нарешті з цього світу," – так вона думає.

Скільки ж насправді років «Білому Киту», як ви думаєте? *(Відповіді дітей)*. Йому 42 роки, і це умілий дорослий маніпулятор. Колись загинула його донька, і тепер він мстить за її смерть молодим дівчатам, підштовхуючи їх до самогубства. Чоловік легко втирається до них в довіру, потихеньку приручає їх, змушує звикнути до себе, чекати його повідомлень, сумувати, а потім – закохуватися остаточно й безповоротно. Гарні дівчатка завжди його слухалися. Вони слухняно пили таблетки, різали вени, стрибали з багатоповерхівок та під поїзд. Він усе чітко розраховував. Деяких навіть зміг умовити зняти прощальне відео – зафіксувати свої останні хвилини. Ці дні Дмитро Рикун (так звали «Білого Кита») святкував: пив вино та почувався щасливим.

Ведучий 2: Чи здійснить Ліза задумане? Чи знайде вона реальних, а не віртуальних друзів? Як пов'язана Аня, жінка на інвалідному візку, з «Білим Китом»? Як поведуть себе однокласники, що знущалися з Лізи? *(Відповіді дітей)*. Якщо прочитаєте книгу, ви про все дізнаєтеся. Свою книгу автор назвала «роман-буря». Скажіть, будь-ласка, ви любите море? *(Відповіді дітей)*. Як же можна не любити цього шуму, що котиться піною на піщаний берег? Символічним є присутність моря в книзі: його багато і воно таке різне – то тихо шепоче, вислуховує, то милоє і заспокоює, а часом бурлить та лякає... Розділи книги так і називаються: «Штиль», «Тихий вітер», «Легкий бриз», «Помірний бриз», «Сильний вітер», «Шторм, що переходить у бурю», «Буря» та інші.

Події в книзі з тихого штилю розвиваються до потужного шторму, який розбиває хвилі об берег.

Ведучий 1: Ця книга про те, що треба вчитись говорити, слухати одне одного, бо інакше ви не зможете почувати себе потрібними та важливими у житті. Не можна закриватись у собі, обов'язково знайдеться людина, яка підтримає вас, зрозуміє та довіриться. Вона також про те, що не варто робити людям боляче навмисно: деякі рани не загоюються з часом, одна мить може змінити життя багатьох; про те, що кожен з нас дивний по-своєму, і це добре. Цей роман вчить цінувати кожен хвилину життя. Головний посил книги: «Думайте, перед тим, як зробити свій крок. Уперед чи назад, байдуже. Головне, щоб не було запізно». А зараз подивіться, будь-ласка, відео, яке було зняте у жовтні минулого року у нас, у Запоріжжі. Його показували в новинах багатьох телеканалів нашої країни.

Показ відео «Шкільна банда жорстоко відлупцювала двох дівчат у Запоріжжі: одна з них у лікарні» <https://www.youtube.com/watch?v=2bOZ5mcnCx0>

Скажіть, що вас найбільше вразило в цьому відео? (*Відповіді дітей*). Хочу надати слово нашому гостю, який розповість вам про цей та про інші випадки насилля серед дітей, з якими зустрічається у своїй роботі.

Слово надається представника відділу ювенальної превенції Національної поліції України, якого бажано запросити на зустріч.

Ведучий 2: Хочемо подякувати за зустріч нашій гості, а вам висловити побажання словами Анастасії Нікуліної: «Хай усе погане у вашому житті перетвориться на сіль. На сіль не можна ображатися чи сердитись. Через неї не варто плакати чи нервуватися. Це ж лише сіль. Але тільки завдяки її солоно-гіркому смаку ми можемо радіти життю по-справжньому!» Ваше життя – для того, щоб самим створити найкращі спогади, які затьмарять усе погане з минулого. Тому бажаємо вам якомога більше солодких спогадів!

Булінг як тема у художній літературі для підлітків

Ашер, Д. Тринадцять причин чому / Д. Ашер. – Київ : ВД КМ-БУКС, 2018. – 288 с.

Брітт, Ф. Джейн, лисиця і я / Ф. Брітт. – Харків : Віват, 2017. – 96 с. : іл.

Голдінг, В. Володар мух / В. Голдінг. – Харків : Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2015. – 304 с.

Гридін, С. І паралельні перетинаються / С. Гридін. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. – 128 с.

Гридін С. Не такий : повість для підлітків, які шукають себе / С. Гридін. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 175 с. – (Майже дорослі)

Желєзніков, В. Чучело / В. Желєзніков. – К. : Київський будинок книги, 2017. – 200 с.

Кідрук, М. Не озирайся і мовчи / М. Кідрук. – Харків : Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2017. – 512 с.

Кінг, С. Керрі / С. Кінг. – Харків : Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2018. – 224 с.

Корнієнко, Т. Г. Недоторка: Психологічна казка / Т. Г. Корнієнко. – К.: Час майстрів, 2017. – 104 с.

Луцевська, О. Скелет без шафи / О. Луцевська. – Харків : Ранок, 2019. – 96 с.

Малетич, Н. Щоденник Ельфа / Н. Малетич. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. – 175 с.

Мацко І. Кава по-дорослому : повість / І.Мацко. – Київ : Академія, 2018. – 128 с.

Нікуліна, А. Сіль для моря, або Білий кит / А. Нікуліна. – Харків : Віват, 2017. – 224 с.

Паласіо Р. Дж. Диво / Р. Дж. Паласіо. – Харків : Віват, 2018. – 368 с.

Пиколт, Д. Девятнадцять минут / Д. Пиколт. – Харьков : Книжный клуб "Клуб Семейного Досуга", 2010. – 624 с.

Рижко, О. Дівчина з міста : повість / О. Рижко. – Київ : Академія, 2018. – 144 с.

Сайко, О. Новенька та інші історії / О. Сайко. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2012. – 185 с. – (Класні історії)

Сульберг, А. Суперкруті догралися : повість / А. Сульберг. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. – 192 с.

Сульберг, А. Хто проти суперкрутих : повість / А. Сульберг. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2016. – 208 с.

Чернієнко, Ю. Помста : повість / Юлія Чернієнко. – К.: ВЦ «Академія», 2019. – 160 с.

Шавлач А. Пампуха : повість / А. Шавлач. – К.: ВЦ «Академія», 2018. – 144 с.

Бібліографія:

Офіційні документи

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню): Закон України від 18 грудня 2018 р. № 2657-УШ // Голос України. – 2019. – 18 січня. – № 11 ; Урядовий кур'єр. – 2019. – 22 січня. – № 13.

Про охорону дитинства : закон України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 13 січ. 2014 р. : офіц. текст. – Київ : Паливода А. В., 2014. – 51 с.

Книги

Мельниченко, Н. Я не боюсь сказати : найвідвертіша книжка для підлітків / Н. Мельниченко. – Харків : Фоліо, 2017. – 213 с.

Статті із періодичних видань

Болюк, З. Булінг, або шкільне цькування: виклики та протидія / З. Болюк // Безпека життєдіяльності. – 2018. – №11. – С. 29-30.

Бугайчук, А. Як борються зі шкільним булінгом у США та Канаді / А. Бугайчук // Початкова освіта. – 2019. – №8. – С. 34-41.

Веленко, А. Протидія булінгу: [Сценарій] / А. Веленко // Соціальний педагог. – 2017. – №12. – С. 14-23.

Вовнянко, Г. Діти з проявами антисоціальної поведінки / Г. Вовнянко // Соціальний педагог. – 2018. – №7. – С. 25-34.

Галата, С. Скажи булінгу: «Стоп!» / С. Галата // Освіта України. – 2018. – №14. – 10 квітня. – С. 11.

Галенська, Н. П. Насильству скажемо– ні! : [Сценарій тижня в школі] / Н. П. Галенська // Позакласний час. – 2017. – № 10. – С. 23-33.

Гресь, А. Як допомогти дитині не перетворитися на вигнанця чи «хлопчика для биття»? / А. Гресь // Зростаємо разом. – 2017. – №3. – С. 6-9.

Дондик, А. О. Профілактика насильства серед учнів / А. О. Дондик // Позакласний час. – 2019. – №3. – С. 29-38.

Єфремова, Г. Профілактика насильства в сім'ї та профілактика дитячої жорстокості в освітньому середовищі / Г. Єфремова // Виховна робота в школі. – 2018. – №5. – С. 26-42; №6. – С. 11-46.

Зі злом миритися не можна : [Види, форми булінгу] // Позакласний час. – 2019. – №1. – С. 60-64.

Ілляшенко, Т. Чому діти агресивні? / Т. Ілляшенко // Початкова школа. – 2019. – №7. – С. 15-18.

Козлова, А. Віктимність серед підлітків: причини та наслідки / А. Козлова // Соціальний педагог. – 2018. – №4. – С. 29-35.

Мандзюк, Д. Булінг / Д. Мандзюк // Країна. – 2018. – №42. – С. 28-29.

Сердюк, Д. Булінг, або гра за владу / Д. Сердюк // Країна знань. – 2018. – №1-2. – С. 47-50.

Сміян, Н. Зупинити цькування в школі / Н. Сміян // Голос України. – 2018. – №156. – 22 серпня. – С. 3.

Сорока, В. Булінг – це міні-теракт / В. Сорока // Освіта України. – 2018. – №30. – 6 серпня. – С. 10-11.

Стригун, В. Попередження насильства в учнівському середовищі : [Урок-тренінг] / В. Стригун // Дитина з особливими потребами. – 2018. – №11. – С. 22-27.

Фролова, Т. Булінг – серйозна проблема / Т. Фролова // Паросток. – 2018. – №3. – С. 50-51.

Чуб, А. В. Агресивність. «Важкі» діти. Як знайти підхід? / А. В. Чуб // Фізичне виховання в школах України. – 2018. – №5. – С. 36-38.

Яворська, Т. Зупинити шкільний терор: булінг – проблема №1 / Т. Яворська // Інформатика. – 2018. – №2. – С. 11-16.

Як захистити дитину від булінгу : [Консультує міністр юстиції Павло Петренко] // Україна молода. – 2019. – №69. – 25 червня. – С. 10.

Комунальний заклад "Запорізька обласна
бібліотека для дітей "Юний читач"

Запорізької обласної ради

69006

м. Запоріжжя,

вул. В. Лобановського, 14

Телефони: (061) 236-85-62

236-85-63

236-86-27

236-86-49

Факс: (061) 236-85-62

Електронна пошта: zobd@ukr.net

Сайт: www.zobd.zp.ua